

BİLGİ NOTU

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Ticarete Teknik Engeller (TTE) Komitesi'nin 2026 yılı ikinci toplantısı 8 – 10 Temmuz 2026 tarihlerinde Cenevre/İsviçre'de gerçekleştirilmiştir.

Resmi Komite toplantılarının, DTÖ üyesi ülkelerin küresel ticarete teknik engel yaratma potansiyeline sahip muhtelif mevzuat taslakları ve uygulamalarının görüşüldüğü kısmında, üye ülkeler tarafından 17'si yeni olmak üzere toplamda 70 "Özel Ticari Kaygı (STC)" gündeme getirilmiştir. Komiteye Beatriz STEVENS yerine geçici olarak Daniel LIM tarafından başkanlık yapılmıştır.

İlk kez gündeme getirilen 17 yeni STC; organik ürünler, geri dönüştürülmüş plastikler, biyoyakıtlar, sanayide karbonsuzlaşma, siber güvenlik, dijital ürün pasaportları ile motorlu taşıtlar, demiryolu sistemleri, telekomünikasyon ekipmanları, gıda, ilaç ve tıbbi cihazlara yönelik düzenlemeler gibi geniş bir yelpazedeki konuları kapsamıştır. Bu endişelerin önemli bir bölümü, çevre, dijitalleşme ve sanayi politikalarına ilişkin yeni düzenlemelerin ithal ürünler, üreticiler ve düzenleyici sistemler üzerindeki etkilerine odaklanmıştır. Üyelerce dile getirilen kaygılarda, düzenlemelerin kapsamı ve teknik kriterlerinin daha açık şekilde belirlenmesi, yeterli uyum süresi tanınması ve eşdeğer düzenlemeler, uluslararası standartlar ile yabancı uygunluk değerlendirme sonuçlarının karşılıklı olarak tanınması talepleri öne çıkmıştır.

Oturum öncesinde Avustralya, Hindistan'ın pamuk balyalarına ilişkin kalite kontrol düzenlemesini yürürlükten kaldırması üzerine 860 numaralı STC'yi geri çektiğini ve Hindistan'ın yapıcı yaklaşımını memnuniyetle karşıladığını bildirmiştir. Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Kolombiya'nın zorunlu gıda zenginleştirme (fortification) düzenlemesini ihracatçıların endişelerini giderecek şekilde revize etmesini, uygulama süresini uzatmasını ve bazı ürünler için muafiyetler getirmesini memnuniyetle karşıladığını belirterek yapıcı iş birliği için teşekkür etmiştir. Kenya heyeti de Çin'in tıbbi cihazların denetimiyle ilgili düzenlemesine karşı getirilen 428 numaralı STC ile ilgili kaygılarının giderildiğini ve bu STC'yi desteklemeyi bıraktıklarını ifade etmiştir.

Komitede gündeme gelen STC'lerin büyük oranda Avrupa Birliği (AB), Hindistan, Endonezya ve Çin düzenlemeleriyle ilgili olduğu müşahade edilmiş olup AB ve ABD başta olmak üzere Çin, Hindistan, Kanada, Avustralya, Güney Kore, Kenya, Endonezya ve Brezilya'nın da diğer üye ülke uygulamalarıyla ilgili çok sayıda STC'yi gündeme getirdiği ya da desteklediği gözlemlenmiştir.

Toplantı kapsamında ülkemizce de **Arjantin**'e karşı yeni bir STC gündeme getirilmiştir. Arjantin tarafından 21/01/2025 tarihinde yürürlüğe konulan "Gıda İthalatına İlişkin 35/2025 sayılı Kararname" ile gıda ürünlerinin Arjantin'e ithalatında ABD, AB, Avustralya, Kanada, İsviçre, Japonya, Yeni Zelanda, Birleşik Krallık (BK), Brezilya ve İsrail lehine kolaylaştırıcı düzenlemeler getirilmiştir. Ayrıca, 17/12/2025 tarihli "892/2025 sayılı Kararname" ile söz konusu kolaylaştırılmış ithalat rejiminin kapsamı genişletilerek ilave ürün grupları bakımından Avustralya, EFTA ülkeleri, AB, ABD, İsrail, Japonya ile BK ve Kuzey İrlanda'nın da bu kolaylaştırılmış ihracat süreçlerinden yararlanacağı hükme bağlanmıştır.

Malumları olduğu üzere, söz konusu uygulamaların yürürlüğe girmesini müteakip, Arjantin makamları nezdinde süreç Buenos Aires Ticaret Müşavirliğimiz ile müştereken takip edilmiş; bununla birlikte, müspet ve somut bir aşama kaydedilememiştir. Bu doğrultuda, gerek 12 - 14 Kasım 2025 tarihinde yapılan Komite toplantısında gerekse 4 - 6 Mart 2026 tarihinde yapılan Komite Toplantısında Arjantin'den ikili görüşme amacıyla randevu talep edilmiş, ancak herhangi bir dönüş alınamamıştır.

Bu çerçevede, gündeme getirilen 916 numaralı STC'de;

- Kolaylaştırılmış ihracat süreçlerine tabi tutulan ülkelerin hangi kriterlere göre belirlendiğine ilişkin açıklama talep edilmekte,
- Avantaj sağlanan bazı ülkelerin Türkiye ile aynı veya eşdeğer teknik düzenleme, uygunluk değerlendirme, akreditasyon ve piyasa gözetimi sistemlerine sahip olduğu belirtilmekte,
- Benzer veya eşdeğer düzenleyici sistemler altında üretilen ürünlere neden aynı muamelenin uygulanmadığı sorgulanmakta,
- Düzenlemenin GATT'ın en çok kayırlan ülke (MFN) ilkesine aykırı olduğu belirtilmekte,
- Tanıma mekanizmalarının şeffaf, objektif ve ayrımcı olmayan kriterlere dayanması ve eşdeğer düzenleyici sonuçlar sağlayabilen tüm DTÖ üyelerine açık olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Arjantin'den alınan cevapta ise,

- Avantajlı ithalat rejimi uygulanacak ülkelerin nesnel kriterler, risk analizi ve bilimsel kanıtlara dayanılarak belirlendiği,
- Söz konusu düzenlemeler kapsamı ülke listelerinin ilk kez oluşturulmadığı, mevcut düzenlemelerde yer alan listenin güncellenerek yeni mevzuata aktarılmasından ibaret olduğu,
- İthal ürünlerin denetiminde kullanılan teknik kriterlerde değişiklik yapılmadığı,
- Ülkelerin yalnızca düzenleyici sistemlerinin gelişmişliğine göre değil; ilgili ülkenin ithalat geçmişi, bilimsel veriler, ulusal ve uluslararası gözetim sistemlerinden elde edilen bilgiler ile diğer teknik unsurları içeren kapsamlı bir risk değerlendirmesiyle seçildiği

öne sürülmüş ve uygulama esaslarına ilişkin konularla ilgili diyaloga açık olduğu belirtilmiştir. Toplantı marjında Arjantinli yetkililerle gayriresmi bir temas sağlanmış olup konunun tarafımızca bir STC'ye dönüştürülmeden önce ikili temas taleplerimizin kendilerine iletilmiş olduğu, ancak herhangi bir dönüş alınamadığı ifade edilmiş ve önümüzdeki dönemde konunun çözümüne yönelik bir diyalogun başlatılmasından memnuniyet duyulacağı aktarılmıştır.

Ülkemizce ilk kez desteklenen bir başka STC, **Birleşik Arap Emirlikleri**'nin (BAE) "Ön Yüz Beslenme Etiketlemesinde **Nutri-Mark** Uygulamasına İlişkin Teknik Düzenleme"sidir (ID 903). Söz konusu mevzuatın, BAE tarafından 03/02/2025 tarihinde DTÖ taslak mevzuat bildirim sistemi E-Ping platformunda yayımlanmasından itibaren konu Genel Müdürlüğümüzce takip edilmiş, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Türkiye Gıda ve İçecek Sanayi Dernekleri Federasyonu (TGDF) ile koordinasyon halinde gerekli çalışmalar yürütülmüştür.

Bu süreçte, Tarım ve Orman Bakanlığı ile TGDF'den alınan teknik görüşler çerçevesinde, BAE TBT Bilgi ve Bildirim Merkeziyle irtibat kurularak bilgi alışverişinde bulunulmuş, ancak geçmiş Komite toplantıları marjında BAE'li yetkililerle ikili görüşme taleplerimize cevap alınamamıştı.

Bu kapsamda, bir önceki Komite toplantısında gündeme ilk kez AB tarafından getirilen ve İsviçre tarafından da desteklenen STC ülkemizce de desteklenmiş, hazırlanan beyan metnimizde;

- Düzenlemenin TBT Anlaşması'nın 2.2. maddesi kapsamında gerekli olandan daha fazla ticareti kısıtlayıcı olduğunun düşünüldüğü,
- Zorunlu uygulama yerine gönüllü etiketleme gibi daha az ticareti kısıtlayıcı alternatiflerin değerlendirilmesi gerektiği,
- Nutri-Mark metodolojisinin bilimsel temeli, kullanılan kanıtlar ve etki analizleri hakkında daha fazla açıklamaya ihtiyaç duyulduğu,
- Basitleştirilmiş besin profili sistemlerinin her zaman gıdaların genel besin değerini tam olarak yansıtmadığı,
- Puanlama yöntemi, uygunluk değerlendirme süreçleri, kayıt yükümlülükleri ve geçiş düzenlemeleri gibi uygulamaya ilişkin teknik hususlarda daha fazla bilgi ihtiyacı olduğu,
- Üretici ve ihracatçılara ambalajlarını uyarlayabilmeleri, mevcut stoklarını yönetebilmeleri ve yeni kurallara makul maliyetlerle uyum sağlayabilmeleri için yeterli esnekliğin sağlanması gerektiği,
- Düzenlemenin TBT Anlaşması'nın ayrımcılık yapmama, orantılılık, şeffaflık ve bölgesel uyumlaştırma ilkeleriyle uyumlu olmasının beklendiği,
- İthal ürünler üzerinde orantısız yük oluşturulmaması ve Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) bölgesinde malların serbest dolaşımını kolaylaştıracak şekilde uygulanması gerektiği,
- BAE ile yapıcı diyalogun sürdürülmesi ve konuya ilişkin bilgi alışverişine açık olduğu

ifade edilmiştir. BAE, bir önceki toplantıda olduğu gibi, dile getirilen endişelere yönelik herhangi bir yanıt sunmamıştır.

Ülkemizce ilk kez 2025 yılı Haziran ayı toplantısında gündeme getirilen, muhtelif demir-çelik ürünleriyle ilgili **Fas** standartlarının uygulanması ve ihracatçı tarafından Fas'ta yerleşik temsilci bulundurulması başta olmak üzere çeşitli önlemleri zorunlu hale getiren düzenlemeyle ilgili STC gündemde tutulmaya devam edilmiştir.

Söz konusu düzenlemeyle ilgili olarak;

Teknik düzenlemenin yürürlüğe girişinden sonra yaşanan gelişmelerin ülkemizce yakından takip edildiği,

- Düzenlemenin yüksek gerilimli çubuklar, filmaşınlar, çelik ürünler ve sandviç panellerle ilgili 16 Fas standardının uygulanmasını zorunlu kıldığı,
- Bu standartların içeriğinin uluslararası standartlarla uyumluluğundan emin olunmadığı ve sapmalardan endişe duyulduğu,
- Belirtilen ürünlerin Fas'a ihracatı öncesinde ihracatçıların Fas'ta yasal bir temsilci ataması, Fas NM sertifikalarının ihracatçı ülkede tanınması gereği, IMANOR tarafından ihracatçı

ülkede resmi bir belgelendirme kuruluşunun yetkilendirilmesi ihtiyacı, NM belgelendirme kurallarına uygun bir oto-kontrol sisteminin uygulanması gibi birçok koşulun getirildiği,

- Bu koşulların sağlanmasının aşırı külfetli ve maliyetli olacağı,
- Öngörülen tedbirlerin meşru amaca ulaşmak için gerekenden daha fazla ticareti kısıtlayıcı olduğu ve uluslararası uygulamalar, DTÖ ilkeleri ve TBT Anlaşmasının 2.2 maddesi ile uyumlu olmadığı,
- Bütün bu gerekliliklerin ticaret üzerinde önemli etkileri olacağı

dile getirilmiş ve;

- Bu teknik düzenlemenin gerekçesinin, uygulama detaylarının ve yasal dayanaklarının açıklanması ve netleştirilmesi,
- Düzenlemenin DTÖ bildiriminin yapılarak yorumların sunulması için uygun bir süre sağlanması,
- Düzenlemeyle ilgili gereklilikler ve uygulama süreci hakkında ayrıntılı bilgi edinilmesini teminen ikili düzeyde istişarelerde bulunulması,
- Ülkemizin kaygıları giderilene kadar Fas'ın yeni teknik düzenlemenin uygulanmasını askıya alması

talep edilerek her iki taraf arasındaki diyalog ve işbirliğinin ticaret için elverişli bir ortamı geliştireceği vurgulanmıştır.

Önceki toplantılarda Fas tarafı, kısa ve yüzeysel bir cevapla düzenlemenin tüketicinin korunmasını amaçladığını ve standardizasyon, sertifikasyon ve akreditasyon konularını düzenleyen Fas Kanununa uygun olarak hazırlandığını ifade etmiştir. Bu defa, Fas'ın beyan metnini değiştirdiği görülmüştür. Fas temsilcisinin cevabında;

- Düzenlemenin TBT Anlaşması kapsamındaki hak ve yükümlülüklerle tamamen uyumlu olduğu,
- Kamu güvenliğinin sağlanması ve altyapı kalitesinin güvence altına alınması gibi meşru amaçlara hizmet ettiği,
- Mevzuatın yapı malzemelerini kapsadığı ve bu ürünlerin çökme ve yangın risklerine karşı gerekli kalite ve dayanıklılığa sahip olmasının kritik önemde olduğu,
- Sertifikasyon zorunluluğunun yurt içinde üretilen ürünlere de ayırım gözetilmeksizin aynı şekilde uygulandığı,
- Uygulamanın Fas'a özgü olmadığı, birçok ülkede benzer düzenlemelerin yürürlükte bulunduğu

ifade edilmiştir.

Diğer taraftan, Fas'ı temsilen toplantıya katılan Fas Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yetkilisiyle de temas sağlanmış olup Sayın Bakanımızın Faslı muhatabına gönderdiği mektup da dahil olmak üzere konuya ilişkin ikili temasın başlatılmasını teminen muhtelif girişimlerimizin sonuçsuz kaldığı aktarılmış ve bu konudaki beklentilerimiz tekrar hatırlatılmıştır.

Komite gündemine STC (ID 783) olarak ilk kez 2023 yılı Mart ayında yapılan toplantıda sunulan ve bu tarihten itibaren tarafımızca desteklenen **AB'nin Atık Sevkiyat Tüzüğü revizyonu (G/TBT/N/EU/893)**, gündemde kalmaya devam etmiş ve geçen sürede AB tarafından ülkemiz kaygılarını giderecek herhangi bir girişimde bulunulmamasından dolayı bir kez daha desteklenmiştir. Konuya ilişkin beyan metnimizde;

- Düzenlemenin çevrenin korunması amacını aşarak geri dönüşümde kullanılan atıkları tehlikeli atıklarla aynı kapsamda değerlendirdiği,
- Bazı hükümlerin çevresel korumadan ziyade AB'den atık çıkışının kısıtlanmasını önceliklendirdiği,
- AB Çelik ve Metaller Eylem Planından, hurdanın AB içinde tutularak yerli üreticilere hammadde sağlanmasının amaçlandığının anlaşıldığı,
- Çevrenin korunması ile düzenlemenin ticaret üzerindeki olası kısıtlayıcı etkileri arasında denge bulunması gerektiği,
- Madde 45 kapsamındaki izleme ve değerlendirme sürecine ilişkin bir rehber ile Ek-X'daki bağımsız denetim mekanizmasına ilişkin denetçi nitelikleri, denetim yöntemi, kapsamı, enerji verimliliği ve emisyon azaltımı kriterlerine açıklık getirilmesine ihtiyaç duyulduğu,
- Düzenlemenin, döngüsel ekonomide kullanılan ikincil hammaddelerin ticaretinde teknik engel oluşturma ve ilave maliyet yaratma riski taşıdığı,
- Çevreye zararlı atık hareketlerini önlerken, sanayi için hammadde niteliğindeki geri dönüştürülebilir malzemelerin ticaretini engellemeyen dengeli bir yaklaşım benimsenmesi gerektiği,
- OECD ülkelerine yönelik değerlendirme sürecinde kullanılacak kriterlerin, metodolojinin ve veri kaynaklarının şeffaf olması gerektiği,
- Uygulamanın şeffaf, orantılı, ayrımcı olmayan ve DTÖ TBT Anlaşması ile uyumlu olması gerektiği,
- Ticaret ortaklarıyla sürekli diyalog, teknik rehberlerin zamanında yayımlanması ve uygun geçiş mekanizmalarının sağlanmasına ihtiyaç duyulduğu,

ifade edilmiş ve yeşil ve döngüsel ekonomiye geçişin ve atıkların çevreye duyarlı şekilde bertarafı hedeflerinin ülkemizce de paylaşıldığı belirtilmiştir.

Ülkemiz ve Hindistan tarafından dile getirilen kaygılara cevaben söz alan AB temsilcisi, düzenlemenin amaç ve içeriğine ilişkin açıklamaların daha önce yapıldığını ve düzenlemeye ilişkin yalnızca son gelişmelerin paylaşılacağını belirterek;

- OECD üyesi olmayan ve 21 Mayıs 2027 sonrasında AB'den atık ithal etmek isteyen ülkelerin başvurularının Komisyon tarafından ilgili ülkelerle iş birliği içinde değerlendirildiğini,
- Atık ithal etmesine izin verilecek OECD dışı ülkelerin listesinin 2026'nın ikinci yarısında yayımlanacağını ve en az iki yılda bir güncelleneceğini,
- Başvuruların değerlendirilmesine ilişkin ayrıntılı bilgilerin Avrupa Komisyonu'nun internet sitesinde yer aldığını

dile getirmiş ve ülkemiz kaygıları özelinde bir argüman sunmamıştır.

Ülkemizce 2024 yılı Haziran ayı toplantısından bu yana desteklenen, **AB'nin Ambalaj ve Ambalaj Atığı Tüzüğüne** (PPWR - Regulation on packaging and packaging waste amending Regulation (EU) 2019/1020 and Directive (EU) 2019/904, and repealing Directive 94/62/EC) karşı bir süredir muhtelif ülkelerce gündeme getirilen STC'ye (ID 786) ilişkin kaygılarımızın devam ettiği bu toplantıda da dile getirilmiştir.

Bahse konu düzenlemeyle ilgili olarak, AB'nin Gümrük Birliğine taraf bir ülke olarak Türkiye'nin ana ihraç pazarı olduğu, bu nedenle AB düzenlemelerinin tarafımızca yakinen takip edildiği, AB'nin döngüsel ekonomi hedeflerinin ülkemizce de desteklendiği belirtilerek;

- PPWR'nin getirdiği plastik ambalajlarda geri dönüştürülmüş içerik zorunlulukları, geri dönüştürülebilirlik ve ambalaj tasarım şartları, yeniden kullanım ve yeniden doldurma hedefleri ile tek kullanımlık plastik şişelere ilişkin düzenlemelerin AB pazarına erişim koşullarını önemli ölçüde etkileyeceği,
- Geri dönüştürülmüş içerik yükümlülüklerine uyumun yalnızca atık toplama sistemlerine değil, aynı zamanda AB çevre mevzuatına uygun geri dönüşüm tesislerinin bulunmasına da bağlı olduğu ve bu durumun ilave uyum yükleri doğurabileceği,
- PPWR'nin geri dönüştürülmüş içeriğin AB'de toplanıp geri dönüştürülen atıklardan elde edilmesini hükme bağladığı, üçüncü ülkelerden temin edilen içeriğin AB ile eşdeğer standartları sağlaması gerektiğini öngördüğü, bununla birlikte üçüncü ülkeler için uygulanacak eşdeğerlik değerlendirme metodolojisinin belirsiz olduğu ve bu durumun ek idari ve mali yükler oluşturabileceği,
- AB'de bulunan geri dönüşüm tesisleri otomatik olarak uygun kabul edilirken, üçüncü ülke tesislerinin karmaşık doğrulama süreçlerinden geçmesinin beklendiği,
- Geri dönüştürülebilirlik kriterleri, geri dönüştürülmüş içerik doğrulaması ve uygunluk değerlendirmesine ilişkin ikincil düzenlemelerin şeffaf, bilimsel temelli, teknik olarak uygulanabilir, AB dışındaki geri dönüşüm sistemlerini de dikkate alan bir yaklaşımla hazırlanması gerektiği,
- Geri dönüştürülmüş plastiğin yalnızca AB içinde üretilmesini esas alan veya AB kaynaklı kriterlere dayanan yaklaşımların, üçüncü ülkelerde üretilen geri dönüştürülmüş malzemelerin tanınmasını zorlaştırabileceği ve ticareti olumsuz etkileyebileceği,
- Firmaların geri dönüştürülebilirlik, ambalaj tasarımı, dijital bilgi sistemleri, geri dönüştürülmüş içerik belgelendirmesi ve tedarik zinciri uyumu gibi yeni yükümlülüklerle karşı karşıya olduğu, bu yükümlülüklerin, geri dönüşüm altyapısı gelişmekte olan üçüncü ülkelerdeki üreticiler için önemli zorluklar getireceği ve tek tip uygulamanın ülkeler arasındaki kapasite farklılıklarını dikkate almadığı,

ifade edilerek;

- PPWR'nin uygulanmasının orantılı, şeffaf, DTÖ TBT Anlaşması ile uyumlu, gereksiz ticaret engelleri oluşturmayan bir şekilde yürütülmesi gerektiği,
- Üçüncü ülke üreticilerinin koşullarının dikkate alınarak esnek ve kademeli geçiş süreleri, ile ticaret ortaklarıyla sürekli diyalog sağlanmasının uyumu kolaylaştıracağı,
- PPWR'nin uygulanmasına ilişkin AB ile yapıcı diyalogun sürdürülmesinin temenni edildiği

vurgulanmış ve ülkemizin plastik kirliliğinin azaltılması, iklim değişikliğiyle mücadele ve döngüsel ekonominin geliştirilmesi hedeflerine bağlılığı yinelenmiştir.

AB cevabında ise;

- Tüzüğün 12 Ağustos 2026 tarihinde uygulanmaya başlayacağı,
- Avrupa Komisyonunun üye ülkeler ve paydaşlarla birlikte düzenlemenin sorunsuz uygulanması için çalıştığı,
- PPWR'nin uygulanması için gerekli ikincil mevzuatın önümüzdeki yıllarda kademeli olarak kabul edileceği,
- Bunların dışında, uygulamaya yönelik yeni bir gelişme bulunmadığı

belirtilmiştir.

Yine bir **AB** mevzuatı olan **Ormansızlaşmanın Önlenmesi Tüzüğü** (*EUDR - Regulation (EU) 2023/1115 of the European Parliament and of the Council on the making available on the Union market and the export from the Union of certain commodities and products associated with deforestation and forest degradation and repealing Regulation (EU) No 995/2010*) ile ilgili STC (ID 807) de, bir kez daha ülkemizce desteklenmiştir. Konuyla ilgili beyanımızda,

- EUDR kapsamında uyum sürelerinin uzatılması ve büyük işletmelerle KOBİ'ler için farklı uygulama takvimleri gibi geçişi kolaylaştıran adımların memnuniyetle karşılandığı,
- Raporlama yükümlülüklerinin azaltılması, durum tespiti (*due diligence*) süreçlerinin sadeleştirilmesi, tedarik zincirindeki sorumlulukların netleştirilmesi ve bilgi sisteminin iyileştirilmesinin olumlu gelişmeler olarak değerlendirildiği,
- Diğer taraftan, "*due diligence*" sisteminin uygulanmasına ilişkin belirsizliklerin sürdüğü, özellikle karmaşık küresel tedarik zincirlerinde tam izlenebilirlik, doğrulama yöntemleri, "*due diligence*" beyanları ve mevcut sertifikasyon sistemleriyle uyum konularında açıklığa ihtiyaç duyulduğu.
- Uyum sürecindeki zorlukların bazı hammadde türlerinin tedarikini aksatabileceği, bunun hem üçüncü ülke üreticilerini hem de AB'deki işletmeleri olumsuz etkileyebileceği,
- Üçüncü ülkelerdeki küçük ölçekli üreticilere yönelik destek mekanizmalarının güçlendirilmesi gerektiği,
- Düzenleme kapsamında asıl sorumluluğu taşıyan AB'deki işletmelerin yeterince bilgilendirilmesi ve desteklenmesinin idari yüklerin üçüncü ülke ihracatçılarına aktarılmasından önem taşıdığı,
- Düzenlemenin orantılı, şeffaf, bilimsel temelli, amaca uygun ve DTÖ TBT Anlaşması dahil DTÖ kurallarıyla uyumlu şekilde uygulanması gerektiği

vurgulanmış, ormansızlaşmayla mücadele ve biyolojik çeşitliliğin korunması hedeflerine bağlılığımız tekrar hatırlatılmıştır.

AB temsilcisi ise; düzenlemenin DTÖ TBT Anlaşması kapsamında "teknik düzenleme" tanımına girmediğini ve bu nedenle TBT Komitesi'ne bildirilmediğini ve 4 Mayıs 2026'da, EUDR'nin uygulanmasını kolaylaştırmaya yönelik bir sadeleştirme paketi yayımlandığını belirterek söz konusu paket hakkında bilgi vermiştir.

Komite toplantıları marjında, 9 Temmuz 2026 tarihinde **BK** talebi üzerine, **pestisit ürünlerinin ülkemize ihracatında** BK tarafından verilen Serbest Satış Sertifikalarının (Certificate of Free Sale) geçerliliği konusunda ikili düzeyde bir görüşme yapılmıştır.

Toplantıda BK tarafından, Türkiye'ye bitki koruma ürünlerinin ihracatında, ürünlerin üretildiği ülkedeki yetkili kuruluş tarafından onaylanmış üretici sertifikalarının sunulmasının talep edildiği, BK'deki yetkili kuruluşların ise her ihraç pazarının gerekliliklerine yönelik bir inceleme yapamayacağı gerekçesiyle böyle bir onay veremediği belirtilerek BK tarafından verilen serbest satış sertifikalarının, onaylanmış üretici sertifikaları yerine kabul edilmesi talep edilmiştir. Buna ek olarak, Türkiye pazarına yönelik üretilen ürünlerin BK gerekliliklerini karşılamadığı ve ihracatın mümkün olmadığı durumlarda iç piyasaya da arz edilemediği bilgisi verilmiştir.

Bu kapsamda, söz konusu düzenlemenin ülkemiz tarafından 17 Haziran 2022 tarihinde G/SPS/GEN/2037 sayılı bildirim kapsamında “Bitki Koruma Ürünü Üretici Sertifikası Şablonu” başlığıyla bildirildiği, bu şablonun ürünün üretildiği ülkede ulusal mevzuat kapsamında yetkilendirilmiş veya yalnızca ihracat amacıyla üretim yapan bitki koruma ürünü üretim tesisleri için standart bir format sağlamak amacıyla hazırlandığı ve şablonda etkin madde, formülasyon, üretim tesisi ve üretici bilgileri gibi hususların yer aldığı bilgisi muhataplarımıza verilmiştir.

Bildirimi yapılan mevzuatta yeterli geçiş sürecinin öngörüldüğü, bu sayede çeşitli ülkelerin yeni sertifika şablonuna uyum sağladığı ve ülkemize ihracatlarının sorunsuz bir şekilde devam ettiği ifade edilerek, mevzuatımız uyarınca serbest satış sertifikası ya da üretici beyanının (self-declaration) kabul edilemeyeceği, BK'de yetkili kuruluş statüsünde olan Sağlık ve Güvenlik İdaresi (Health and Safety Executive – HSE) tarafından onaylanmış üretici sertifikalarının arandığı ifade edilmiştir. Bu durumun, DTÖ TBT Anlaşmasında belirtilen insan sağlığı veya güvenliğinin korunması ile bitki yaşamı veya sağlığının korunması gibi meşru amaçlarla doğrudan bağlantılı olduğu vurgulanmıştır.

Bunun üzerine, BK temsilcileri bu önlemin “ticareti en az kısıtlayan seçenek” olmadığını ve bu yönüyle DTÖ TBT Anlaşması hükümlerine aykırı olduğunu değerlendirdiklerini belirtmiş, bununla birlikte konunun Komite'ye taşınmasından ziyade, ikili düzeyde temaslar ve Tarım ve Orman Bakanlığımızla yapılacak görüşmeler yoluyla çözüme ulaştırılması niyetinde olduklarını ifade etmişlerdir.

Aynı tarihte, bir diğer ikili görüşme **Körfez Standardizasyon Teşkilatı** tarafından 03/04/2024 tarihinde yayımlanan ve Körfez Teknik Yönetmelikleri kapsamında test raporlarının tanınmasına ilişkin kuralları güncelleyen düzenlemeyle ilgili Suudi Arabistan Standartlar Örgütü (SASO) temsilcileriyle gerçekleştirilmiştir.

Toplantıda, söz konusu düzenlemenin test raporlarının testin yapıldığı tarihten itibaren en fazla üç yıl geçerli sayılmasını zorunlu tuttuğu, bu durumun özellikle ürünlerin teknik özelliklerinde herhangi bir değişiklik veya güncelleme olmadığı durumlarda anlamsız olacağı ve insan sağlığı veya güvenliğinin korunmasına herhangi bir katkı sağlamayacağı belirtilmiş, kısa aralıklarla tam kapsamlı yeniden test zorunluluğunun uluslararası uygulamalardan saptığı, gereksiz maliyet ve gecikmelere yol açacağı ve DTÖ TBT Anlaşmasının “ticareti gereğinden fazla kısıtlamama” ilkesine aykırılık teşkil ettiği tarafımızca ifade edilmiştir. Buna ek olarak,

düzenlemede International Electrotechnical Commission (IEC) tarafından yayımlanan bir standardın iki yıl içerisinde zorunlu hale getirilmesinin öngörüldüğü, test raporlarının geçerliliğinin sabit üç yıl yerine, uygulanan IEC standardının geçerlilik süresine bağlı olması gerektiği belirtilmiştir.

SASO temsilcileri, birçok uluslararası paydaş tarafından benzer yorum ve geribildirimlerin kendilerine ulaştığını belirterek yapılan değerlendirme sonucu ilgili mevzuatın tadil edilmesine karar verildiğini ve bu doğrultuda bir taslak mevzuat hazırlandığını, onay aşamasında olan taslakta test raporlarında üç yıl geçerlilik şartının kaldırdığını belirtmiştir.

Söz konusu gelişmenin tarafımızca memnuniyetle karşılandığı ve toplantının devamında SASO temsilcilerine yöneltilmesi planlanan muhtelif sorularımızın da bu konuyla bağlantılı olduğu ifade edilerek görüşme sonlandırılmıştır.

Komite toplantılarının son gününde, 2022 yılında kurulan Şeffaflık Çalışma Grubu tarafından yürütülen çalışmalar hakkında bilgi verilmiş, 2024 yılında DTÖ üyesi olan Komorlar tarafından DTÖ TBT Anlaşması'nın uygulanmasına yönelik yapılan hukuki ve kurumsal düzenlemeleri içeren bir bildirim Komite'ye sunulmuştur. Tanzanya ise şeffaflık süreçlerine aktif katılımına ilişkin güncel bilgi paylaşmış ve şeffaflığı; düzenleyici etkinliğin artırılması, paydaş katılımının teşvik edilmesi ve gereksiz ticaret engellerinin azaltılması açısından önemli ve pratik bir araç olarak değerlendirdiğini ifade etmiştir.

Müteakiben, SPS Şeffaflık Çalışma Grubu tarafından yapılan sunumda, grubun SPS Komitesi kararı doğrultusunda şeffaflık uygulamalarını geliştirmek amacıyla faaliyetlerini sürdürdüğü, bu kapsamda farklı ülkelerde yürütülen pilot uygulamalarla paydaşların uluslararası düzenleyici gelişmeleri daha etkin takip etmelerini sağladığı, platformun düzenlemelerin izlenmesi, araştırma faaliyetleri ve taslak düzenlemelerin hazırlanmasında kullanılabileceği anlatılmıştır. Bildirim süreçlerinde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri üzerinde çalışmaların sürdüğü, önümüzdeki dönemde bildirimlerin kalite ve açıklığının artırılması, uluslararası standartlardan sapmaların daha açık belirtilmesi, bildirim formatlarının geliştirilmesi ve kapasite geliştirme faaliyetlerine odaklanılacağı dile getirilmiştir.

Resmi toplantı öncesinde, 7 Temmuz 2026 tarihinde yapılan iklim değişikliği ve binalar, lityum-iyon piller ile kritik ve gelişmekte olan teknolojilere ilişkin uluslararası standartlar başlıklı üç tematik oturum hakkında özet bilgiler verilmiştir. Oturumlarda, iklim politikaları ve teknolojik dönüşüm doğrultusunda önem kazanan teknik düzenlemelerin, meşru politika amaçlarına hizmet ederken uluslararası ticarete gereksiz engeller oluşturmaması gerektiği üzerinde durulmuş, uluslararası standartların daha etkin kullanılması, şeffaflık yükümlülüklerinin güçlendirilmesi ve düzenleyici iş birliğinin artırılması, TBT Anlaşması'nın etkin uygulanması ve ticaretin kolaylaştırılması açısından temel öncelikler olarak öne çıkmıştır. Yapılan değerlendirmede özellikle yeşil dönüşüm ile kritik teknolojilere ilişkin teknik düzenlemelerin önümüzdeki dönemde Komite gündeminde ağırlığını artıracığı öngörüsünde bulunulmuştur.

Sekreteryaya tarafından, DTÖ TBT Anlaşması ile TBT Komitesi'nin çalışmalarının daha geniş kitleler tarafından anlaşılmasını desteklemek amacıyla hazırlanan bir video ve broşür tanıtılmıştır. Videonun; TBT Anlaşması'nın amacı, teknik düzenlemeler, uygunluk değerlendirmesi, bildirim süreçleri ve TBT Komitesi'nin rolünü sade ve anlaşılır bir şekilde açıkladığı, üyelerin bu videoyu kamuoyu ile paylaşabilecekleri ifade edilmiştir. “10 Key Outcomes

from 2025” başlıklı broşürün, Komite’nin somut katkılarını görünür kılmayı amaçladığı belirtilmiştir. Katılımcılara, TBT Komitesi’nin faaliyetlerini tanıtırken bu materyalden yararlanmaları tavsiye edilmiş, söz konusu iletişim araçlarının TBT Anlaşması ve TBT Komitesi’nin çalışmalarının görünürlüğü artırarak paydaşlar nezdinde farkındalığın güçlendirilmesine katkı sağlayacağı ifade edilmiştir.

Devamında, “Özel ve Lehte Muamele” (Special and Differential Treatment - S&DT) hükümlerinin etkin uygulanmasına ilişkin gelişmeler ele alınmıştır. Gelişmekte olan ülkeler ile en az gelişmiş ülkelerden oluşan G90 Grubu, DTÖ 14 üncü Bakanlar Konferansı’nda (MC14) kabul edilen “SPS ve TBT Anlaşmalarındaki Özel ve Lehte Muamele Hükümlerinin Daha Kesin, Etkin ve İşlevsel Şekilde Uygulanmasına İlişkin Karar”ı memnuniyetle karşıladığını ifade etmiştir. G90 ayrıca, SPS ve TBT Komitelerinde özel ve lehte muameleye ilişkin yapılandırılmış görüşmelerin sürdürülmesi, bildirim ve şeffaflık uygulamalarının iyileştirilmesi ile teknik yardım ve kapasite geliştirme faaliyetlerinin güçlendirilmesine yönelik önerilerini yinelemiştir.

Komite, TBT Anlaşması’nın 11 inci Üç Yıllık Gözden Geçirme (Eleventh Triennial Review) sürecine ilişkin takvimi kabul etmiş olup çalışmanın Kasım 2027’de tamamlanması öngörülmektedir.

Bir sonraki resmi komite toplantısı 11 – 13 Kasım 2026 tarihlerinde yapılacak olup Komite’nin yeni başkanı Bahreyn’den Maryam A. ALDOSERI olmuştur.